

Valtiopäiväneuvos Mikko Elo

1/

KANTELU

Oikeuskanslerille 6.11.2012 osoittamassanne kirjoituksessa Te toteatte, että ministerien tulee olla rehellisiksi tunnettuja Suomen kansalaisia. Rehellisyys koskee myös ministerin ilmoitusta ammatissaan.

Eduskunnan virallisten tietojen mukaan ministeri Krista Kiuru on ilmoittanut ammatikseen ”opinto-ohjaaja”. On kuitenkin ilmeistä, ettei ministeri Kiuru ole suorittanut opinto-ohjaajan ammattinimikkeen edellyttämää yliopistollista koulutusta. Näin ollen ministeri Kiuru on kirjoituksenne mukaan syylistynyt ammattinimikkeensä väärentämiseen. Asian vakavuutta lisää se, että hän on 31.10.2012 poistanut ammattinimikkeensä ”opinto-ohjaaja” eduskunnan virallisilta sivuilta, mutta nimike näkyy mm. eduskuntatiedotuksen laatimassa ”Kansanedustajan kalenterissa” v. 2012.

Pyydätte oikeuskansleria selvittämään, onko ministeri Krista Kiuru toiminut ministerille sopimattomalla tavalla käyttäessään virallisissa asiakirjoissa ammattinimikettä ”opinto-ohjaaja”, johon hänellä ei ole oikeutta, koska häneltä puuttuu ammatin edellyttämä tutkinto.

SELVITYS

Kirjeelläni 8.11.2012 varasin asunto- ja viestintäministeri Krista Kiurulle tilaisuuden antaa kantelukirjoituksen johdosta lausuntonsa.

Kiuru on antanut asianajaja Tuula Lehtisen laatiman 31.12.2012 päivätyn lausuntonsa.

Lisäksi tänne on puhelimitse hankittu kansanedustajien henkilötietokannan ylläpitoa koskevia tietoja eduskunnasta.

RATKAISU

Kantelukirjoituksessanne on kysymys eduskunnan asiakirjatoimiston ylläpitämän kansanedustajien henkilötietokannan (Heteka) kansanedustajakohtaisten tietojen tietosisällöstä. Kansanedustajien henkilötietokannan perustiedot saadaan oikeusministeriön ylläpitämästä vaalitietojärjestelmästä. Eduskunnan aloitettua vaalien jälkeen työnsä kansanedustajille jaetaan mm. edellä mainittujen tietojen perusteella esitetyt lomake, josta he voivat tarkastaa tietonsa tai tehdä niihin oikaisuja tai täydennyksiä. Kansanedustajan eduskuntatoimintaa ja mahdollista valtioneuvoston jäsenyyttä koskevat tiedot täydennetään kansanedustajien henkilötietokantaan

viran puolesta. Lisäksi kansanedustajan kirjallisesta pyynnöstä hänen henkilötietojaan voidaan vaalikauden aikana muuttaa tai täydentää.

Kansanedustajien henkilötietokannan tietoja käytetään atk-muodossa ylläpidettävissä eduskunnan tietopalveluissa ja julkaisuissa esimerkiksi kirjoituksessa mainitussa painetussa muodossa julkaistavassa eduskunnan kalenterissa.

Myös Krista Kiurua koskevat kantelukirjoituksessa mainitut tiedot on alunperin kirjattu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään Kiurun oltua ehdokkaana eduskuntavaaleissa. Kiurun tultua valituksi kansanedustajaksi ensi kertaa 21.3.2007 vaalitietojärjestelmään tallennetut tiedot ovat siirtyneet edellä mainitulla tavalla kansanedustajien henkilötietokantaan. Kansanedustajaksi valittu Kiuru ei ollut tuossa vaiheessa valtioneuvoston jäsen. Koska kansanedustajaehdokkaiden enempää kuin kansanedustajienkaan menettelyn toiminnan tutkiminen ei kuulu toimivaltaani laillisuusvalvojana, en voi kantelukirjoituksessa mainittujen henkilötietojen vaalitietojärjestelmään ilmoittamista ja kansanedustajien henkilötietokantaan edelleen tallentumista koskevaa asiaa ottaa miltään osin tutkittavakseni.

Krista Kiurun valtioneuvoston jäseneksi nimittämisen 22.6.2011 vuoksi häntä koskevia kansanedustajien henkilötietokannan henkilötietoja ei ollut tarpeen muuttaa. Kiurun valtioneuvoston jäsenyyttä koskeva tieto lisättiin eduskunnan tietokantaan viran puolesta. Kiuru on myöhemmin, ilmeisesti nyt kysymyksessä olevassa kantelussa tarkoitettuna asian noustua keskustelun kohteeksi, pyytänyt kansanedustajien henkilötietokannan ylläpidon vastuuhenkilöä poistamaan henkilötietojensa ”ammatti/arvo” –kentässä olleen merkinnän ”opinto-ohjaaja” ja siihen on jäänyt ainoastaan oppiarvoa osoittava ”valtiotieteiden maisteri”. Koska painettuna julkaisuna laaditun vuoden 2012 eduskunnan kalenterin tiedot perustuivat julkaisun laadinta-aikataulun vuoksi kesäkuun 2011 tietoihin, Kiurun ammattia ja arvoa koskevat tiedot poikkeavat sikäli toisistaan, että ”opinto-ohjaaja” –tietoa ei ole voitu vuoden 2012 painetusta kalenterista poistaa.

Opinto-ohjaaja ammattinimikkeen osalta totean, että lukuisissa perusopetusta ja koulutusta koskevissa laeissa on säädetty oppilaalle annettavasta oppilaanohjauksesta tai opinto-ohjauksesta. Perusopetuslain 11 §:n 3 momentin mukaan oppilaalle tulee antaa oppilaanohjausta. Lukiolain 7 §:n 4 momentin mukaan opiskelijalle tulee antaa opinto-ohjausta. Niin ikään ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 4 §:n mukaan opinto-ohjauksena opiskelijalle annetaan henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opintojen ohjausta.

Muun muassa edellä mainittuja kouluja ja oppilaitoksia koskevissa laeissa valtuutetaan säätämään asianomaisen oppilaitoksen rehtorin ja opettajien, mukaan lukien opinto-ohjaajat, kelpoisuusvaatimuksista valtioneuvoston asetuksella (PerusopetusL 37 § 3 mom., LukioL 30 § 3 mom. ja L ammatillisesta koulutuksesta 40 § 3 mom.). Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 6 §:ssä on säädetty perusopetuksen oppilaanohjausta antavan henkilön kelpoisuudesta, 11 §:ssä lukion opinto-ohjausta antavan henkilön kelpoisuudesta ja 15 §:ssä ammatillisen koulutuksen opinto-ohjausta antavan henkilön kelpoisuudesta.

Vakinaiseen virkaan nimitettävän tai toistaiseksi voimassa olevaksi tarkoitettuun työsuhteeseen otettavan opinto-ohjaajan kelpoisuusvaatimusten lisäksi samassa asetuksessa on säädetty myös mainittuun tehtävään rajoitetuksi ajaksi väliaikaisesti valittavan henkilön kelpoisuusvaatimuksista. Väliaikaisesti opetusta antavan henkilön kelpoisuutta koskevan 23 §:n mukaan sen estämättä, mitä muualla kyseisessä asetuksessa säädetään, opetusta voidaan väliaikaisesti enintään vuoden ajaksi määrätä antamaan henkilö, jolla on

riittävä koulutus ja tehtävän edellyttämä taito. Tällainen henkilö voidaan kuitenkin määrätä antamaan opetusta yli kuuden kuukauden ajaksi vain, jos tehtävän edellyttämät kelpoisuusvaatimukset täyttäviä henkilöitä ei ole määräystä annettaessa saatavilla tai jos siihen on muu erityinen syy.

Opinto-ohjaajalla tarkoitetaan henkilöä, joka antaa muun muassa edellä mainituissa kouluissa ja oppilaitoksissa niistä annetun lainsäädännön mukaista opinto-ohjausta koulun tai oppilaitoksen oppilaille. Vakinaiseen virkaan tai toistaiseksi voimassa olevaksi tarkoitettuun työsuhteeseen nimitetyn tai valitun opinto-ohjaajan tulee täyttää opinto-ohjaajalle asetuksella säädetty kelpoisuusvaatimukset. Opinto-ohjaajan tehtävän ollessa avoimena tai vakinaisen opinto-ohjaajan sijaisena tai muutoin väliaikaisesti voidaan opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 23 §:ssä säädettyissä tilanteissa ja asetuksenkohdassa säädettyin rajoituksin opinto-ohjausta määrätä väliaikaisesti antamaan muukin henkilö. Selvää on, että opinto-ohjaajan ammattinimike ei ole esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa säädetyn kaltainen ammattihenkilö, jonka mukaista nimikesuojattua ammattinimikettä saavat käyttää vain ammattitoiminnan edellyttämän koulutuksen saaneet laillistetut tai luvan saaneet ammattihenkilöt. Terveystieteiden ammattihenkilöitä koskevan erityislainsäädännön tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua. Tällaisen ammattinimikkeen luvattoman käytön ehkäisemiseksi on säädetty rangaistus rikoslain 44 luvun 3 §:ssä.

Saadun selvityksen mukaan valtiotieteen maisterin tutkinnon vuonna 2001 suorittanut Krista Kiuru on työskennellyt vuodesta 1996 alkuvuoteen 2007 saakka erilaisissa lukion ja peruskoulun yläasteen opetustehtävissä. Kyseessä ovat olleet erilaiset määräaikaiset virka- ja työsuhteet, joissa hän on hoitanut sivu- ja päätoimisesti filosofian, ilmaisutaidon ja uskonnon opettajan ja selvityksen mukaan erityisesti viime vuosina opinto-ohjaajan tehtäviä ennen kansanedustajuuttaan. Asiakirjojen mukaan Kiurun palvelussuhteet mainituissa tehtävissä ovat vaihdelleet muutamasta päivästä enintään lukuvuoteen. Kiurun tultua valituksi valtioneuvoston jäseneksi sitä koskeva tieto on eduskunnassa viran puolesta lisätty kansanedustajien henkilötietokantaan. Kanteluasian yhteydessä ei ole tullut esiin mitään sellaista oikeudellista perustetta jonka mukaan Kiurun tai muunkaan henkilön olisi tuossa yhteydessä taikka myöhemminkään Kiurun toimiessa valtioneuvoston jäsenenä tullut huolehtia Kiurua koskevien kansanedustajien henkilötietokannan tietojen muuttamisesta, täydentämisestä tai poistamisesta joltakin osin. Se, että Kiuru on kuluva vaalikauden aikana itse pyytänyt kansanedustajien henkilötietokannan ylläpitäjää tekemään kantelukirjoituksessa mainitun omia henkilötietojaan koskevan muutoksen, on ollut hänen omassa harkinnassaan. Kirjoituksessa mainitun ammattinimikkeen kansanedustajien henkilötietokantaan merkitsemisessä tai poistamisessa ei ole menetelty lainvastaisesti tai muutoinkaan virheellisellä tavalla. Tämänkään vuoksi minulla valtioneuvoston jäsenten virkatoimien laillisuuden valvojana ei ole perusteita arvioida asiaa perustuslain 60 §:ssä ministerille säädetyn rehellisyyden vaatimuksen kannalta.

Kirjoituksenne ei ole siten aiheuttanut toimenpiteitäni.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Esittelijäneuvos

Risto Hiekkataipale

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN (09) 16001
TELEFAKSI (09) 1602 3975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi